

Mg. theol., Mg. philol.

LĪVA FOKROTE

DRAUDZE KĀ SVĒTOS RAKSTUS INTERPRETĒJOŠA KOPIENA STENLIJA HAUERVASA TEOLOĢIJĀ

Divdesmit pirmajā gadsimtā vārds “kopiena” ir sastopams it visur. Ikdienas dzīves līmenī vairumam cilvēku ir svarīgi piederēt kopienai (vai vismaz izlikties, ka pieder tai), vienlaikus neļaujot grupai pārāk ietekmēt vai pat kontrolēt savu dzīvi. Tomēr, no otras puses, sabiedrība nav nemaz tik komunāla: “Mēs joprojām skatāmies televīziju virtuālā izolācijā, pārskatām internetu vienatnē, un mūs fascinē mūsu iekšējā psiholoģija. Mēs varbūt slavējam kopienu, bet tikai daži no mums ir gatavi maksāt cenu – piedalīties reālā, dzīvā, elpojošā, ilgtermiņā pastāvošā kopienā.”¹ Spriedze starp vēlmi pēc kopienas un individuālistisku dzīvesveidu turpina pastāvēt.

Teoloģiskās diskusijas par draudzi kā kopienu iepretī indivīdam lielā mērā ir saistītas ar plašāku mūsdienu filozofisko, socioloģisko un populāro interesi par kopienu.²

1 Richard Lints, “To Whom Does the Text Belong? Communities of Interpretation and the Interpretation of Communities”, in *The Enduring Authority of the Christian Scriptures*, ed. D. A. Carson (Grand Rapids, Michigan / Cambridge, U. K.: William B. Eerdmans, 2016), 685.

2 Sk. Robert A. Nisbet, *Community and Power* (New York: Oxford University Press, c1953, 3rd printing, 1965); Stanley Grenz, *The Social God and the Relational Self: A Trinitarian Theology of the Imago Dei* (Louisville / London: Westminster John Knox Press, 2001); Richard Lints, “To Whom Does the Text Belong?”. Ievērojams amerikāņu sociologs Roberts Nisbets (*Robert Nisbet*) 1953. gadā apgalvoja, ka “laikmeta augošākā morālā problēma” ir “pazaudētās un atgūtās kopienas problēma” (27). Viņš uzskatīja, ka viduslaiki bija kopienas ziedu laiki Rietumu vēsturē, kad grupa tika uzskatīta pārāka par indivīdu (74). Iepretī tam, kā detalizēti skaidro teologs Stenlijs Grens (*Stanley Grenz*), modernais individuālisms izkopa principu, ka indivīds pastāv pirms (vismaz loģiskās secības ziņā) sabiedrības (305–306, 58–137). Savukārt moderno “pavērsienu uz kopienu”

Teoloģija kopumā atbalso vispārējo Rietumu kultūras neuzticēšanos indivīdam un kopienas slavinašanu, reizē apzinoties, ka Bībele kristiešu un draudzes identitāti portretē atšķirīgi no mūsdienu Rietumu kultūras un tās “es” un kopienas dinamikas. Izraēla tautas kā Dieva tautas kolektīvajai identitātei nav raksturīga indivīda autonomija, kas ir plaši izplatīta mūsdienu demokrātijās, un Jaunajā Derībā kristiešu savstarpēju piederību apliecina visiem kopīgā Evaņģēlija nešana “kontekstuāli līdzīgos un atšķirīgos veidos”³.

Amerikāņu teologa Stenlija Hauervasa (*Stanley Hauerwas*, 1940) teoloģijā satiekas neuzticēšanās indivīdam, kopienas, kas ir draudze, centrālā nozīme un jautājums par kopienas un indivīda mijiedarbību. Šīs tēmas ir plašas, un tās nav iespējams pilnīgi aplūkot vienā rakstā. Tāpēc uzmanība tiks pievērsta vienai jomai, kurā satiekas (vai saduras) individuāla kristieša un draudzes kā kopienas intereses, proti, tas ir jautājums par to, kam ir “tiesības” interpretēt Svētos Rakstus.

Hauervasa atbilde ir viennozīmīga – tā ir draudze. Viņa teoloģija, un īpaši eklesioloģija, atšķiras no kristietības tradicionālās izpratnes par šiem jautājumiem un ir plaši kritizēta.⁴ Hauervass pats apgalvo, ka viņu neinteresē “piesardzīga teoloģija”, kas “izvairās riskēt, rakstot par kristīgiem uzskatiem un praksēm kā par kaut ko, kam nav nozīmes”⁵. Sentdžona universitātes teoloģijas un reliģijas studiju profesors Nikolass Hīlijs (*Nicholas Healy*), viens no nozīmīgākajiem Hauervasam simpatizējošajiem kritiķiem, rosina lasīt Hauervasa teoloģiju kā “pravietisku diskursu”, kā “jaunu eklesiocentrisku argumentu” un “teoloģisku ierosinājumu citiem teologiem”, lai mudinātu “veikt būtiskas izmaiņas draudzes dzīvē”⁶.

Sekojošā Hīlija ieteikumam, centīsimies rast atbildes uz diviem būtiskiem jautājumiem: kāpēc Hauervass vēlas izņemt Bībeli no individuāla lasītāja un skaidrotāja rokām un kāpēc draudze kā kopiena ir vienīgā, kas spēj atbilstoši skaidrot Svētos Rakstus. Noslēgumā kritiski aplūkosim piecus iegūto atbilžu aspektus gan kristietības vēstures kontekstā, gan no argumenta attīstības un praktiskā lietojuma viedokļa.

Ričards Lintss (*Richard Lints*) saista ar trim faktoriem: ar konteksta nozīmīgumu 20. gadsimta filozofijas un socioloģijas ideju attīstībā; ar globālās kultūras un ekonomikas izmaiņu radīto apziņu, ka “neviens nepieder pats sev, bet mēs visi piederam kādai grupai – vai to apzināties vai ne”; un ar “demokratizējošo tehnoloģiju” (TV, internets) attīstību, kas būtiski palielināja gan indivīda ietekmi, gan “spiedienu līdzināties citiem”. Lintss turpina: “Indivīda nozīmīguma un drošības sajūta arvien vairāk saistījās ar piederības sajūtu vienaudžu interešu grupai [...] piederēt grupai ir labāk nekā piederēt sev” (686–687).

3 Richard Lints, “To Whom Does the Text Belong?”, 685.

4 Virkne kritikas, kas adresēta Hauervasam, aplūkota šeit: Samuel Wells, *Transforming Fate into Destiny: The Theological Ethics of Stanley Hauerwas* (Eugene, Oregon: Cascade Books, 1998), 130–135.

5 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture: Freeing the Bible from Captivity to America* (Nashville: Abingdon Press, 1993), 7.

6 Nicholas M. Healy, *Hauerwas: A (Very) Critical Introduction* (Grand Rapids & Cambridge: William B. Eerdmans Publishing Company, 2014), 66.

Kāpēc izņemt Bībeli no indivīda rokām?

Stenlijs Hauervass noraidoši izturas pret reformācijas principu, ka katram kristietim “ir dotas tiesības”⁷ skaidrot Bībeli. Grāmatas “Atbrīvojot Rakstus” pirmās nodaļas

sākumā viņš raksta: “Baznīcai Ziemeļamerikā nav svarīgāka uzdevuma kā Bībeles izņemšana no individuālu kristiešu rokām.”⁸ Kāpēc? Kā redzēsīm tālāk, tas izriet no viņa izpratnes par to, ka Rakstu primārā funkcija ir veidot un uzturēt draudzi un ka draudze ir vienīgā vieta, kur Raksti var tik lasīti pareizi un labi.⁹ Tomēr vispirms ir vērts ieskicēt divus būtiskus Hauervasa iebildumus pret individuālu Rakstu lasīšanu un skaidrošanu.

Nepietiekama indivīda formācija. Hauervass uzskata, ka draudze vienmēr lasa un skaidro Rakstus atbilstoši savai garīgajai un rakstura formācijai. Taču, “ņemot vērā Draudzes pašreizējos apstākļus”¹⁰, kristieši to dara nevis kā “tauta, kas nošķirta [Dievam]”, bet kā “demokrātiski pilsoņi, kuri domā, ka viņu “veselais saprāts” ir pietiekams, lai “saprastu” Rakstus”¹¹. Turklāt viņi nespēj saklausīt Rakstus, jo ir “pielāgojuši savu dzīvi liberālo demokrātiju iepriekšpieņēmumiem”¹², kas izriet “no demokrātisko režīmu korumpētās egalitārās politikas, nevis no Baznīcas politikas”¹³. Tāpēc viņu Rakstu izpratne ir izkropļota.¹⁴ Nikolass Hīlijs norāda: “Tā kā tekstam nav objektīvas nozīmes, tad šādi kropļojoši fona uzskati nevar tikt pārvarēti ar rūpīgāku [Rakstu] lasīšanu.”¹⁵ Tāpēc, kā apgalvo Hauervass: “Bībelei... nevajadzētu būt pieejamai ikvienam, bet tā būtu jāpadara pieejama tiem, kuri ir izturējuši grūto disciplīnu – būt Dieva tautas daļai.”¹⁶ Šajā kontekstā kļūst saprotamāks Hauervasa skandalozais apgalvojums, ka draudzes svarīgākais uzdevums ir neļaut kristiešiem pašiem skaidrot Svētos Rakstus.¹⁷

Raksti un draudze ir nešķirami. Saskaņā ar Hauervasu Svētie Raksti nespēj pastāvēt un funkcionēt vieni paši, ārpus draudzes, atdoti indivīda rokās. Hauervass kritizē protestantisma *sola scriptura* principu, kurš tiek izmantots, lai nošķirtu draudzi un Bībeli, tekstu un interpretāciju, mācekļību un lasīšanu. Kaut arī šāds lietojums neizriet no paša principa, tomēr, viņaprāt, vēsture un mūsdienas rāda,

7 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 16.

8 *Ibid.*, 15.

9 Nicholas M. Healy, *Hauerwas*, 59.

10 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 16.

11 *Ibid.*, 15.

12 *Ibid.*, 9.

13 *Ibid.*, 16.

14 *Ibid.*, 8.

15 Nicholas M. Healy, *op. cit.*, 59.

16 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 9.

17 *Ibid.*, 15.

ka tā ir noticis.¹⁸ Hauervass uzstāj, ka Bībele nespēj funkcionēt nepastarpināti, t. i., tā funkcionē dažādos konkrētos veidos, kuros to lieto draudze.¹⁹

Vēsturiski *sola scriptura* princips bija nozīmīgs liberālās sabiedrības rašanās procesā, un pastāv cieša saikne starp šo principu un moderno individuālismu. Fundamentālisms un vēsturiski kritiskā metode atspoguļo modernās liberālās sabiedrības politiku.²⁰ Abas pieejas pieņem, ka Rakstu “tekstam ir jābūt pieejamam ikvienam cilvēkam bez Draudzes starpniecības”²¹, t. i., bez tās praksēm un mācekļības apmācības. Deviņpadsmitā gadsimta amerikāņu fundamentālisms burtisku Rakstu skaidrošanu uzskatīja par zinātni, kas balstījās uz franču filozofa Frānsisa Bēkona induktīvo zinātnisko metodi. Šī pieeja turpināja protestantisma opozīciju alegoriskām Bībeles interpretēšanas metodēm un apgalvoja, ka saprātīgs cilvēks spēj saprast Rakstus bez jebkādas palīdzības.²² Šis uzskats saskanēja ar amerikāņu reliģisko individuālismu, neuzticēšanos autoritātēm un indivīda apziņas prioritāti. Bībele kļuva par individuālu pilsoņu īpašumu, un Amerika – par “kristīgu, Dieva sankcionētu nāciju”, par “protestantu nāciju”²³.

Bībeles kritika, arī balstoties uz pieņēmumu par individuālismu, apgalvoja, ka tekstam ir tāda nozīme, kas ir pieejama ikvienam, taču tās noskaidrošanai ir nepieciešamas vēstures un valodniecības zināšanas un prasmes. Bet draudze kā starpnieks var tikai izkropļot Rakstu nozīmi. Hauervass secina: “Līdz ar to fundamentālisms un Bībeles kritika ir apgaismības ideoloģijas, kas kalpo fiktīvam apgaismības aģentam – t. i., racionālajam indivīdam –, kurš tic, ka patiesību kopumā (un īpaši kristīgās ticības patiesību) var iepazīt bez iniciācijas kopienā, kura prasa “es” transformāciju.”²⁴

Hauervass nenoliedz vēsturiski kritiskus Bībeles lasījumus, kaut arī uzskata, ka tikai ar šīs pieejas metodēm vien draudzei nepietiek. Šādi lasījumi un metodes var sniegt jaunas Rakstu interpretācijas, tomēr Hauervass atsakās tām piešķirt privileģētu vietu Rakstu funkcionēšanā draudzē.²⁵ Šī paša iemesla – Rakstu nošķiršanas no draudzes praksēm – dēļ viņš izturas kritiski arī pret mūsdienu literatūras un hermeneitikas teorijām.²⁶

18 Arne Rasmusson, *The Church as Polis: From Political Theology to Theological Politics as Exemplified by Jurgen Moltmann and Stanley Hauerwas* (Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press, 1995), 206.

19 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 28.

20 Par liberālās sabiedrības un ideoloģijas interpretāciju Hauervasa teoloģijā sk. Arne Rasmusson, *The Church as Polis*, 248–302, kā arī Stephen Macedo, “Hauerwas, Liberalism, and Public Reason: Terms of Engagement?”, *Law and Contemporary Problems* 75.161: 161–180.

21 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 17.

22 *Ibid.*, 30–31.

23 *Ibid.*, 31–32.

24 *Ibid.*, 35.

25 *Ibid.*, 23.

26 *Ibid.*, 18.

Draudze kā konteksts Bībeles interpretēšanai

Hauervass, runājot par Svēto Rakstu interpretēšanu, *sola scriptura* principu vēlas aizstāt ar *sola ecclesia* principu. Lai labāk saprastu, kāpēc un kā draudze ir konteksts Bībeles lasīšanai un interpretēšanai, ir jāieskatās Hauervasa

izpratnē par draudzi. Aplūkosim dažus aspektus, kas tālāk palīdzēs labāk saprast draudzes kā Rakstus interpretējošas kopienas nozīmi.

Kopiena un naratīvs. Hauervass definē draudzi kā “kopienu”. Vārdu “kopiena” viņš lieto plašā nozīmē – tas var apzīmēt gan veselu sabiedrību (kā ASV sabiedrību) ar tās dibināšanas stāstu un nozīmīgākajām epizodēm, gan mazākas grupas (ģimene, vietējā draudze).²⁷ Katrai kopienai ir nepieciešams naratīvs.²⁸ Dzīvojot tajā un turpinot to, katra kopiena iegūst savu unikālo, no citām kopienām atšķirīgo dabu. Kopiena un naratīvs ir pamats morāles normām: “Katra kopiena tieši vai netieši ir saistīta ar naratīvu, kurš parāda, kādai vajadzētu būt personai ar [labu] raksturu, kā arī to, ka konkrēti tikumi, savstarpēji mijiedarbojoties, ir morālās dzīves centrs.”²⁹ Nikolass Hīlijs secina, ka “tāpēc ētika ir kārtība jeb politika, jo katra kopiena noteikti apmāca un veido cilvēkus ar savām praksēm un tikumiem. Tādēļ draudze ir iemiesota sociālā ētika”³⁰. Draudzes naratīvs ir arī “kritiskā norma, kas pastāvīgi apšaubā aktuālo [draudzes] praksi, turpinot diskusiju un līdz ar to uzturot kopienas dzīvi”³¹.

Draudzes kā kopienas identitāte, tieši tāpat kā jebkuras kopienas identitāte, nav tikai “naratīva veidota”, bet tā balstās unikālā naratīvā. Draudzes naratīvs ir Bībeles stāsts par Dieva, Izraēla un draudzes attiecībām, kas tiek interpretēts caur “fundamentālo stāstu” par Jēzu Kristu. Hauervasam tas nav tikai viens no naratīviem. Šis naratīvs parāda realitāti: “Jēzus ir pirms stāsta, kaut arī Jēzus dzīvi un augšāmcelšanos var parādīt tikai naratīvā.”³² Draudzes naratīvs atšķiras no citu kopienu stāsta: citu kopienu stāsti vēsta par to rašanos un vēsturi, bet draudzes stāsts ir par Jēzus sludināto Dieva valstību, kas ir “tagadnes un nākotnes realitāte”. Tas ir stāsts, kura gaismā interpretēt savu stāstu.³³ Draudze ir Bībeles stāsta turpinājums un vieta, kur šo stāstu var uzzināt.³⁴

27 Nicholas M. Healy, op. cit., 29.

28 Stanley Hauerwas, *A Community of Character: Toward a Constructive Christian Social Ethic* (Notre Dame: University of Notre Dame Press, 1981), 4.

29 Ibid., 121.

30 Nicholas M. Healy, op. cit., 30.

31 Arne Rasmusson, *The Church as Polis*, 190.

32 Nicholas M. Healy, op. cit., 30.

33 Ibid., 31; Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom: A Primer in Christian Ethics* (Notre Dame, IN: University of Notre Dame Press, 1983), 74, 90.

34 Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom*, 99.

Turklāt draudzes unikālais naratīvs padara kristiešus “atšķirīgus no pasaules”³⁵. Draudzes stāstu pasaule nav atzinusi, tāpēc draudze “ir krasā pretstatā pasaulei”³⁶. Draudze un pasaule ir teoloģiski saistīti koncepti – “pasaulei” nav jēgas pašai par sevi, bez draudzes un “draudzei” nav jēgas bez pasaules. Tāpēc pasaule var zināt, ka ir pasaule, tikai attiecībā pret draudzi kā Dievam nošķirtu tautu.³⁷ Pasaule pieder Dievam, tāpēc draudze gan ir atšķirīga no tās, gan cenšas pasaulei parādīt, ka tai “ir lemts būt daļai no Dieva labās radības”³⁸.

Mērķis un prakses. Draudzes mērķis ir dzīve uzticībā Jēzum. Dievs ir devis draudzei četrus līdzekļus uzticības uzturēšanai: kristību, Vakarēdienu, sludināšanu un svētu dzīvi. Kristība ir veids, kā cilvēki tiek iniciēti kristietības stāstā, un Vakarēdiens ir “Dieva pastāvīgās klātbūtnes eshatoloģiskais mielasts, kas padara iespējamu miermīlīgu tautu”³⁹. Kristība un Vakarēdiens, kas iedzīvina kristietības stāstu, ir “politiski rituāli”, kā norāda Gēteborgas Universitātes teoloģijas lektors Arne Rasmusons (*Arne Rasmusson*), jo tie “veido kristiešu tautas identitāti un palīdz viņiem saprast, kā Dieva valstība ir klātesoša pasaulē”⁴⁰. Sludināšana veido tautu, kura gan dzīvo ar Dieva stāstu, gan ļauj tam sevi izaicināt. Tā arī nes liecību tiem, kuri nezina šo stāstu. Savukārt aicinājums būt par svētu (Dievam nošķirtu) tautu nozīmē “būt tautai, kas spēj uzturēt žēlsirdības, viesmīlības un taisnīguma dzīvi”⁴¹. Hauervass raksta, ka “draudze ir pazīstama no cilvēku, kas to veido, rakstura, un, ja viņiem trūkst šāda rakstura, tad pasaule pareizi secina, ka Dievs, kuru mēs pielūdzam, patiesībā ir viltus Dievs”⁴². Svētums ir cieši saistīts ar sakramentālo dzīvi, jo, kopīgi baudot Vakarēdienu, kristieši mācās piedošanu. Tas palīdz viņiem dzīvot kopā mīlestībā un taisnīgumā. Līdz ar to sakramentiem, īpaši Vakarēdienam, ir nozīmīga loma draudzes dzīvē.⁴³

Tikumi. Būtisks Hauervasa eklesioloģijas aspekts ir izpratne par tikumiem, kas balstās kristietības stāstā un ar to saistītā dzīves izpratnē. Hauervass dzīvi uztver kā ceļojumu, kura veikšanai nepieciešami noteikti tikumi – “prasmes cilvēkiem, kuri cenšas

35 Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom*, 60.

36 Stanley Hauerwas, *Christian Existence Today* (Grand Rapids, Brazos Press, 2001), 103.

37 *Ibid.*, 120.

38 Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom*, 100; Arne Rasmusson, *op. cit.*, 211.

39 Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom*, 108.

40 Arne Rasmusson, *op. cit.*, 191.

41 Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom*, 109. Rasmusons šo tēmu saista ar Hauervasa saknēm radikālās reformācijas un menonītu teoloģijās, sk. Arne Rasmusson, *op. cit.*, 191. Līdzīgu vērtējumu sk. arī Stefan Pass, “The Counter-Cultural Church: An Analysis of the Neo-Anabaptist Contribution to Missional Ecclesiology in the Post-Christendom West”, *Ecclesiology* 15 (2019): 283–301.

42 *Ibid.*

43 Arne Rasmusson, *op. cit.*, 191–192.

būt uzticīgi ceļojumā, kuru viņi uzskata par svarīgu Dieva attiecībām ar pasauli⁴⁴. Tādus tikumus kā ticība, cerība un mīlestība Hauervass uzskata par dabiskiem, jo tie savā ziņā nepieciešami jebkuras kopienas pastāvēšanai. Kristīgās kopienas izpratne par šiem teoloģiskajiem tikumiem izriet no tās tradīcijas un stāsta.⁴⁵ Viņš īpaši uzsver divu tikumu – cerības un pacietības – nozīmi. Draudzei ir vajadzīga pacietība, lai tā spētu dzīvot kā miermīlīga tauta vardarbīgā pasaulē. Trūkstot pacietībai, cerība var pārvērsties fanātismā vai izmisumā. Draudze kā pacietīga tauta nezaudē cerību uz Dievu un viņa apsolījumiem. Cerība arī palīdz draudzei saskatīt realitāti un iespējas, kā arī meklēt tādas alternatīvas šo iespēju īstenošanai, kas nav saistītas ar vardarbību un varaskāri.⁴⁶

Mācekļība. Draudzei dotais aicinājums būt par svētu tautu padara mācekļību par neatņemamu tās dzīves daļu. Mācekļības dzīve ir saistīta ar formāciju – ar to, ka pārmaiņas cilvēkos notiek tradīciju veidotā kopienā – draudzē. Hauervass apgalvo, ka “patiesība ir nesasniedzama bez atbilstošas “es” transformācijas” un ka “mēs nevaram zināt, kas ir Jēzus un ko viņš simbolizē, nemācoties būt viņa sekotāji⁴⁷”. Kristīgs dzīvesveids ir jāiemācās, tāpēc nepieciešami piemēri (“svētie”) un apmācība, kas palīdz apgūt ne vien prasmes, bet arī kopienas valodu, kura ir saistīta ar prasmēm.⁴⁸ Hauervasa izpratne par mācekļību ietver nepieciešamību pēc tādām draudzes praksēm kā disciplīna, piedošana un samierināšana, jo tās ļauj konfrontēt grēku, neapdraudot draudzi.⁴⁹

Kāpēc draudze var pareizi skaidrot Rakstus?

Atbildot uz jautājumu par to, kāpēc tieši un tikai draudze spēj pareizi un labi lasīt, skaidrot un saprast Svētos Rakstus, Hauervasa centrālā tēze ir, ka šis uzdevums ir pa spēkam tikai kopienai, kuras cilvēku raksturu veido

Raksti, t. i., draudzei. Draudze ir Rakstus interpretējošā kopiena, un tā ir “tikumu kopiena”, kas sniedz kontekstu kristīgam Bībeles lietojumam.⁵⁰ Turklāt šādi uzskati par Rakstu un kopienas attieksmēm atrodami Romas katoļu baznīcā,⁵¹ pareizticībā⁵² un

44 Stanley Hauerwas, “Happiness, the Life of Virtue and Friendship: Theological Reflection on Aristotelian Themes”, *The Asbury Theological Journal* 45 (1990): 29.

45 Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom*, 103.

46 Ibid. Sk. arī Stanley Hauerwas, *The Character of Virtue: Letters to a Godson* (Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 2018).

47 Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom*, 30, 74.

48 Arne Rasmusson, op. cit., 194.

49 Ibid., 195.

50 Ibid., 204.

51 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 21–24.

52 Ibid., 24–25.

radikālās reformācijas atzaros,⁵³ kas uzsver draudzi kā sapulcinātu kopienu. Saskaņā ar Hauervasu visi trīs virzieni skaidro Rakstus kopienas kontekstā atšķirībā no lielas daļas protestantisma, kas skaidrošanu uztic indivīdam.⁵⁴

Kāpēc draudze var skaidrot Rakstus tā, kā neviens un nekas cits? Hauervasa darbos atrodami vismaz četri iemesli.

Jo Raksti ir draudzes naratīvs. Kaut arī Hauervass tiek uzskatīts par vienu no nozīmīgākajiem un ietekmīgākajiem naratīva popularizētājiem, tomēr jāpiekrīt Arnem Rasmusonam, ka Hauervasa interesē “bibliskais naratīvs saistībā ar draudzes nepārtraukto vēsturi”, nevis naratīva kategorija kā tāda.⁵⁵

Grāmatā “Miermīlīgā valstība” Hauervass izsaka trīs apgalvojumus par naratīvu un tā lomu. Pirmkārt, “naratīvs formāli parāda mūsu un pasaules esamību kā radības – kā *atkarīgu* būtņu [esamību]”, līdz ar to naratīvs ir pamata veids, kurā aprakstīt mūsu esamību. Otrkārt, “naratīvs ir raksturīga mūsu apziņas forma par mums pašiem kā *vēsturiskām* būtnēm”. Mēs kā vēsturiskas būtnes saprotam sevi kā stāstu, kurš savukārt iegūst jēgu no lielākiem, kolektīviem stāstiem, kuros mēs dzīvojam. Treškārt, “Dievs ir atklājies naratīvi – Izraēla vēsturē un Jēzus dzīvē”⁵⁶, tāpēc mēs iepazīstam Dievu no viņa vēstures ar Izraēlu un Jēzu Kristu. Kristietības apgalvojums ir, ka cilvēki iepazīst sevi un pasauli, saprotot, kā viņu un pasaules stāsts iederas Dieva stāstā.⁵⁷

Hauervass arī uzskata, ka savā ziņā Raksti ir kā “viens garš, brīvi strukturēts dokumentāls romāns ar dažādiem blakus sižetiem, kas brīžiem var šķist nenozīmīgi, bet vēlāk izrādīties ļoti svarīgi”⁵⁸. Šāda Rakstu naratīvu “atvērtība” padara Bībeli patiesāku un noderīgāku draudzei. Tā arī parāda, ka “stāsts ir politisks un morāls” teksts, kuru nevar nošķirt no draudzes dzīves.⁵⁹

Bībeles naratīvs ne tikai parāda Dieva raksturu, bet, to darot, “parāda arī, kādi cilvēki (tauta) atbilst šim raksturam”⁶⁰. Stāsts par Dievu nav teksts, kurš rada savu tekstuālo pasauli, bet to sevī nes Izraēla tauta un draudze. Draudze ir šī stāsta turpinājums, un šis stāsts “veido tautu, kura spēj turpināt naratīvu, liecinot pasaulei, ka visa radība ir

53 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 158, 10. piezīme.

54 Detalizētu kritisku analīzi par Hauervasa uzskatiem sk. Arne Rasmusson, op. cit., 206–210. Plašāku izklāstu par kopienas un Rakstu attieksmēm pareizticībā un anabaptismā sk. Michael G. Cartwright, *Practices, Politics, and Performance: Toward a Communal Hermeneutic for Christian Ethics (Princeton Theological Monograph)* (Eugene, Oregon: Pickwick Publications, 2006).

55 Arne Rasmusson, op. cit., 201.

56 Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom*, 28.

57 Ibid., 24–29.

58 Stanley Hauerwas, *A Community of Character*, 67.

59 Arne Rasmusson, op. cit., 202.

60 Stanley Hauerwas, *A Community of Character*, 67.

sakārtota saskaņā ar Dieva labajiem nodomiem”⁶¹. Līdz ar to draudze ir stāstā, kuru pati stāsta.⁶²

Rasmusons uzskata, ka no Hauervasa izpratnes par naratīvu izriet secinājums, ka doktrīnas vai citi ne-naratīvi diskursa veidi ir sekundāri.⁶³ Grāmatā “Miermīlīgā valstība” Hauervass raksta, ka doktrīnas būtu jāsaprot kā “naratīva skices” un instrumenti pras-mīgākai stāsta stāstīšanai. Svarīgāka par doktrīnām ir liturģija: “Tā kā kristīgais stāsts ir [kā lugā] attēlots stāsts, tad liturģija, šķiet, ir daudz nozīmīgāks resurss nekā doktrīnas vai ticības apliecības, kas palīdz mums dzirdēt, stāstīt un dzīvot Dieva stāstu.”⁶⁴

Tā kā draudze nav vienīgā kopiena, kurā piedalās kristieši, tad kristīgais stāsts nav vienīgais stāsts, kurā viņi dzīvo. Saskaņā ar Hauervasu arī ārpus draudzes pastāv daudz patiesības un stāstu. Taču, ņemot vērā kristietības uzskatus par realitātes ierobežoto dabu un ciešo saikni starp kopienu un stāstu, “nav viedokļa ārpus vēstures, nav vietas virs visiem mūsu dažādajiem realitāti aprakstošajiem naratīviem, nav stāstu stāsta”⁶⁵. Līdz ar to kristieša uzdevums ir saprast, kā kristietības stāsts “sniedz līdzekļus citu stāstu, kas pretendē uz mūsu dzīvi, atpazīšanai un kritiskai pieņemšanai”⁶⁶. Hauervass turpina:

Jo ir tā, ka mēs vienmēr atrodam sevi iejauktus daudzās vēsturēs, – mūsu ģimeņu, Teksasas, Amerikas, Eiropas civilizācijas un tā tālāk –, katru no tām veido daudzi savstarpēji saistīti un mulsinoši sižeti. Morālais uzdevums ir iegūt prasmes, tas ir, raksturu, kas dara mūs spējīgus tikt galā ar šiem daudzajiem naratīvu veidiem un līmeņiem patiesā veidā.⁶⁷

Rasmusons noderīgi atgādina, ka Hauervasam kristietība nav neatkarīga uzskatu sistēma, bet gan līdzeklis, ar kura palīdzību cilvēks redz realitāti, un prasmju kopums kristīgai dzīvei. Iesakņojoties kristīgajā stāstā un apgūstot konkrētas prakses, kristieši redz pasauli jaunā veidā. Tā kā cilvēks dzīvo un rīkojas tajā pasaulē, kuru redz, tad viņš sāk dzīvot citādāk.⁶⁸

61 Stanley Hauerwas, *Christian Existence Today*, 61; Arne Rasmusson, op. cit., 202.

62 Stanley Hauerwas, *Christian Existence Today*, 54.

63 Arne Rasmusson, op. cit., 202.

64 Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom*, 26.

65 Arne Rasmusson, op. cit., 203.

66 Stanley Hauerwas, *A Community of Character*, 96.

67 Ibid.

68 Arne Rasmusson, op. cit., 203.

Jo Rakstu primārā funkcija ir veidot un uzturēt draudzi. Hauervasa teoloģijā Rakstu primārā funkcija ir veidot un uzturēt draudzi.⁶⁹ Nikolass Hilijs skaidro, ka Hauervass Rakstus uztver eklesiocentriski, t. i., teksta primārā funkcija ir draudzes identitātes un ticības apliecināšanas veidošana un uzturēšana.⁷⁰ Grāmatā “Miermīlīgā valstība” Hauervass raksta, ka, “protams, Raksti stāv pār kopienu, pildot kritisku funkciju, bet tas, ka tie to dara, ir kopienas pašizpratnes aspekts. Raksti ir līdzeklis, ar kuru draudze pastāvīgi pārbauda savu atmiņu”⁷¹. Grāmatā “Atbrīvojot Rakstus” viņš saka: “Dievs noteikti izmanto Rakstus, lai aicinātu Draudzi būt uzticīgai, bet šāds aicinājums vienmēr nāk, kādam Draudzē atgādinot citiem Draudzē, kā dzīvot kā kristiešiem – nekāds “teksts” nevar aizstāt Dieva tautu.”⁷² Rakstu lasīšana un skaidrošana kopienā ir “atslēga labai Rakstu lasīšanai; ar Rakstiem vien nepietiek”⁷³. Rasmusons to sauc par “Bībeles lasīšanas politisko dabu”. Bībeles lasīšanu nosaka tieši šis mērķis – kā Dievs izmanto Bībeli, lai celtu draudzi.⁷⁴

Jo kopiena piešķir Rakstiem autoritāti un nozīmi. Hauervass uzsver, ka Rakstu autoritāte nav atkarīga no Dieva vai viņa dota. Autoritāti tiem piešķir kopiena – draudze, kuru Raksti veido. Rakstu autoritāte nāk no “tādas kopienas esamības, kura zina, ka tās dzīve ir atkarīga no uzticīgas atcerēšanās par Dieva rūpēm par viņa radību caur Izraēla [tautas] aicināšanu un Jēzus dzīvi”⁷⁵.

Rakstiem nav “objektīvas” vai “reālas” nozīmes, jo tekstu var interpretēt tikai kopienas kontekstā.⁷⁶ Hauervass raksta:

Protams, Draudze rada Rakstu nozīmi... Draudzei ir jāturpina atgriezties pie Rakstiem, jo tie ir tik interesanti, ņemot vērā Draudzes uzdevumu – dzīvot kā tautai ar atmiņu pasaulē bez atmiņas. Draudze atkal un atkal atgriežas pie Rakstiem nevis tāpēc, ka cenšas noskaidrot Rakstu patieso nozīmi, bet tāpēc, ka kristieši tic, ka Dievs ir apsolījis runāt caur Rakstiem, lai Draudze turpinātu spēt dzīvot uzticīgi [Dievam], atceroties labi. Jo interesantāki ir izaicinājumi, ar ko saskaras Draudze, jo vairāk lasījumu mums būs nepieciešami. Šī iemesla dēļ Draudze Svētā Gara

69 Nicholas M. Healy, op. cit., 59.

70 Ibid., 57. Par Hauervasa teoloģijas eklesiocentrisko raksturu un metodi, kas līdzinās Šleiermahera pieejai, sk. Nicholas M. Healy, op. cit., 44–51, 129–131.

71 Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom*, 98.

72 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 28.

73 Nicholas M. Healy, op. cit., 57.

74 Arne Rasmusson, op. cit., 204.

75 Stanley Hauerwas, *A Community of Character*, 53.

76 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 21.

*vadībā pārbauda Rakstu mūsdienu lasījumus iepretī tradīcijai, zinot, ka šie lasījumi palīdz mums ieraudzīt tagadnes ierobežojumus.*⁷⁷

Hauervass arī noraida teksta autora nodoma nozīmīgumu Bībeles kontekstā, skaidrojot, ka lasītājs negūtu labāku izpratni par Pāvila vēstulēm, ja varētu pajautāt, ko viņš toreiz domāja, jo teksts vairs nepieder Pāvilam, bet gan draudzei. “Visa lasīšana ir iestiprināta kādā politikā”⁷⁸, tāpēc “draudzes Rakstu lasīšana ir politisks akts, kas veido draudzes kopienu, tās dzīvesveidu un autoritāti, arī autoritāti pār Rakstu lasīšanu”⁷⁹.

Kevins Hektors (*Kevin Hector*), Čikāgas Universitātes teoloģijas skolas teoloģijas un reliģiju filozofijas profesors, uzskata, ka Hauervasa teoloģijā Rakstu tekstam nav “reālas” nozīmes un nepastāv reāla, abstrakta “cilvēciska izpratne”, kas veidotu šādu nozīmi.⁸⁰ Tas izriet no viņa teorētiskā apgalvojuma, ka “teksti pastāv tikai nebeidzamā interpretatīvu prakšu tīklā”⁸¹. Teksta nozīmei jābūt cieši saistītai un savā ziņā atkarīgai no praksēm, kuras veido nozīmi un kuras tajā ienes interpretējošā kopiena. Interpretēšana nevar notikt šķirti no tā, ka tiek noteikts, kā vārds ir jāsaprot, kādam žanram tas pieder un kā tas ietekmē tā interpretāciju, kā tas saistās ar citiem svarīgiem tekstiem utt. Līdz ar to “teksta nozīme” nepastāv kā tāda, pati par sevi, jo ir tikai nebeidzama nozīmes / nozīmju konstruēšana. Teksta nozīme pati par sevi nav “neitrāli” pieejama, bet tā pastāv kā konkrētas kopienas konstrukcija noteiktiem mērķiem. Hauervass uzskata, ka šāds nozīmes trūkums ir labas ziņas kristiešiem, jo “jums nav nepieciešama teksta “nozīme”, ja jūs saprotat, ka Draudze ir noteicošāka par tekstu”⁸². Rakstiem pašiem par sevi nozīmes nav, tā rodas draudzes nebeidzamo interpretāciju rezultātā.⁸³

Jo draudze ir kopiena ar nepieciešamajām praksēm. Tā kā Raksti ir draudzes teksts, tad “pareizai Rakstu lasīšanai” ir nepieciešama mācekļība.⁸⁴ Jo, kā apgalvo Hauervass, “ja mēs vēlamies saprast Rakstus, ir nepieciešams, ka mēs noliekam sevi zem autoritātes; tas sākas ar mūsu gatavību pieņemt Draudzes sludināšanas disciplīnu”⁸⁵. Tieši sludināšana palīdz saprast, ka svarīgākais ir Rakstu noderīgums draudzes mērķu virzībai,

77 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 36–37.

78 *Ibid.*, 15.

79 Nicholas M. Healy, *op. cit.*, 58.

80 Kevin W. Hector, “Postliberal Hermeneutics: Narrative, Community, and the Meaning of Scripture”, *The Expository Times* 122 (3) (2010): 105.

81 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 20.

82 *Ibid.*, 23.

83 Kevin W. Hector, “Postliberal Hermeneutics”, 105.

84 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 42.

85 *Ibid.*, 38.

nevis to “patiesās” nozīmes meklējumi.⁸⁶ Lai saprastu Rakstu nozīmi, ir nepieciešami “svētie” – cilvēki, kuri ir “vislabāk iemācījušies parādīt ar savu piemēru [Rakstu] prasības savā dzīvē”⁸⁷, svētas dzīves, ar kuru palīdzību mēs varam “pareizi ieraudzīt realitāti, kas ir padarījusi iespējamus Rakstus”⁸⁸.

Hauervasa izpratnē Rakstus pareizi saprast var tikai tie, kuri ir ieguvuši tikumus, kurus iemieso un katrā cilvēkā veido draudze un kuri ir nepieciešami, lai cilvēki spētu sadzirdēt un saprast Rakstus. Kāpēc tas ir tik svarīgi? Jo Raksti liek kristiešiem nonākt aci pret aci ar grūtākajām patiesībām par sevi. Bībeles stāstus nevar viegli privatizēt, jo “tie izaicina virkni mūsu mīļāko ilūziju – piemēram, ka mēs patiešām vēlamies uzzināt patiesību par sevi. Patiesi stāsti līdž ar to prasa plašu prasmju apmācību, kas ir proporcionāla šim stāstam”⁸⁹. Piemēram, Kalna svētrunā Jēzus pasludina, ka svētlaimīgi ir tie, kas ir pazemīgi, miermīlīgi un garā nabadzīgi, tomēr mēs esam pašlabuma meklētāji, vardarbīgi un garīgā ziņā uzpūtīgi. Tā kā mūsu dzīve un Jēzus vēsts neatbilst, mēs dabiski cenšamies apslēpt teksta nozīmi, lai izvairītos no Jēzus vārdu “revolucionārās nozīmes”. Kamēr mūsu dzīve nav saskaņā ar Jēzus vēsti, mēs neizbēgami skaidrosim Rakstus nepareizi.⁹⁰

Rakstu saturu pareizi saprast var tikai tad, ja “izpratnes *forma* ir pakļaušanās [angļu val. *submission*] to saturam”⁹¹. Tas nozīmē, ka Rakstu nozīme nav pieejama visiem. Cilvēks var atbilstoši pakļauties, lasot Rakstus, tikai tad, ja viņam tiek pateikts, ko tie nozīmē. Un tas tiek viņam pateikts, ja viņš pakļaujas interpretējošās kopienas autoritātei. Tieši šī iemesla dēļ Hauervass ir neiecietīgs pret tiem, kuri uzskata, ka Rakstu izprašanai pietiek ar veselo saprātu, un kuri “neizjūt vajadzību pakļauties patiesas kopienas autoritātei”⁹².

Dažas kritiskas pārdomas

Izvērtējot Stenlija Hauervasa pienesumu jautājumā par draudzi kā Rakstus interpretējošu kopienu iepretī individuālam interpretētājam, aplūkosim piecus aspektus gan kristietības vēstures kontekstā, gan no argumenta attīstības un praktiskā lietojuma viedokļa.

Individuāla kristieša un draudzes attieksmes. Hauervasa eklesioloģija neierāda pietiekamu vietu indivīdam kristietim kā “neatkarīgam spēkam visu kontrolējošā

86 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 37.

87 Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom*, 70.

88 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 37.

89 Stanley Hauerwas, *The Peaceable Kingdom*, 95.

90 Kevin W. Hector, op. cit., 107.

91 Ibid., 108.

92 Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 15.

draudzē”⁹³. Hauervasa diskurss par draudzi ir plašs un izvērsts, bet par kristieti kā individu – minimāls un nepilnīgs.⁹⁴ Hauervass neskaidro indivīda lomu formācijas procesā – vai un kā tā ir aktīva vai tikai pasīva. Taču vienlaikus viņa aprakstītās draudzes un kristiešu prakses, ieskaitot Rakstu lasīšanu, skaidrošanu un sludināšanu, paredz indivīda spēju reflektēt par tām, lai praktizētu tās apzināti un pareizi, lai tās nestu gaidītās pārmaiņas kristieša dzīvē. Hauervasa attieksme līdzinās erudīta un pieredzējuša kristieša aizbildnieciskām rūpēm par “parastajiem” draudzes locekļiem, cenšoties tos pasargāt no sevis pašiem, no aizmaldīšanās uz citām kopienām un no Rakstu nepareizas izpratnes, vienlaicīgi mudinot viņus mainīties.⁹⁵

Iespējams, ka Hauervasa izpratni par individu konstruktīvi bagātinātu, piemēram, Stenlija Grenca “eklesijālā “es”” koncepts. Grencs to attīsta, koriģējot uzskatu par “pavērsienu uz iekšieni” kā noteicošo “es” konstruēšanā. Tā būtiskākais aspekts ir “es” nesaraujama saistība ar attiecībām. “Es” tiek veidots “no ārpusē”: Svētais Gars to veido Kristū. Savu identitāti tas iegūst, piedaloties “dievišķajā mīlestības dinamikā”. “Eklesijālais “es”” balstās attiecībās un naratīvā, tāpēc visu, kuri ir Kristū, identitāte ir saistīta ar līdzdalību konkrētā kopienā – “to sadraudzībā, kuri dzīvo ar kopīgu saikni, kas viņus vieno ar Jēzus stāstu”. Tie, kuri ir Kristū, saskaņā ar Grenču, veido “kolektīvu personību”, viņiem ir kopīga identitāte. Šādi Grencs cenšas līdzsvarot indivīda nozīmīgumu, neļaujot tam “izšķīst” kopienā, un kopienas nozīmīgumu. Līdzdalība draudzes kā kopienas dzīvē neiznīcina tās dalībnieku individualitāti, kas ir atbildīgi par kopienas dzīvi Kristū.⁹⁶

Draudzes un Svēto Rakstu “apburtais loks”. Nikolass Hīlijs pamatoti norāda uz to, ko varētu dēvēt par “apburto loku” attieksmēs starp draudzi un Svētajiem Rakstiem, kas izriet no postmodernās literatūras teorijas izmantojuma Hauervasa teoloģijā. Hīlijs raksta, ka “kļūst grūti saprast, kā Raksti var mums pateikt kaut ko tādu, ko mēs jau neesam apguvuši formācijas ceļā kā draudzes kopienas locekļi”. Tā kā Hauervass noraida individuālu Rakstu lasīšanu un kaut cik objektīvu un pieejamu teksta nozīmi, tad “iespējams, ka Raksti ir ieslēgti lokā, ko veido draudze, padarot Rakstus mazliet par daudz par “baznīcas grāmatu” un pārāk pakļaujot to draudzes kontrolei”. Pārāk liels uzsvars uz kopienas kopīgu Rakstu lasīšanu un nepieciešamību pēc formācijas kopienā, lai Bībeles interpretēšana būtu atbilstoša un laba, padara gandrīz neiespējamu kritisku distancēšanos no draudzes ierastās dzīves un praksēm. Tomēr vienlaikus Hauervasa

93 Nicholas M. Healy, op. cit., 95.

94 Ibid., 95–96.

95 Ibid., 121–122.

96 Stanley Grenz, *The Social God and the Relational Self: A Trinitarian Theology of the Imago Dei* (Louisville / London: Westminster John Knox Press, 2001), 332–333.

pieeja pieļauj Rakstu brīvu izmantošanu, kritizējot citas kopienas un to politiku, kā arī Rakstu izmantošanu draudzes unikālās identitātes stiprināšanai.⁹⁷

Tekstam ir jābūt kaut kādai nozīmei. Atšķirībā no Hauervasa apgalvojumiem par to, ka tekstam, tai skaitā Bībeles tekstam, nav objektīvas nozīmes, vairumā kristietības novirzienu tradicionāli ir uzskatīts, ka Rakstiem ir vieglāk vai grūtāk atklājama nozīme, pie kuras var nonākt ar dažādām metodēm (*sacra pagina*, Bībeles pētniecība, kritika, utt.). Hilijs pareizi norāda: ja tekstam nav nozīmes vai ja tā nozīmi nosaka draudze, tad Raksti nespēj pildīt kritiski autoritatīvo uzdevumu – parādīt draudzei, ka tās stāvoklis, iespējams, nav apmierinošs. Viņš apgalvo, ka reformatoriem būtu bijis ļoti grūti aizstāvēt savu pārliecību, ja tolaik būtu atzīta tāda draudzes kontrolēta Rakstu izpratne, kādu ierosina Hauervass. Svētajiem Rakstiem ir jāspēj pateikt draudzei arī kaut kas “citāds un negaidīts”, ko tā nevar ignorēt tikai tāpēc, ka tas ir kaut kas jauns.⁹⁸

Rakstu izmantošana dažādiem mērķiem. Hauervass uzskata, ka galvenais Rakstu lasīšanas un skaidrošanas mērķis ir draudzes kā alternatīvas un unikālas kopienas attīstīšana. Taču, ieskatoties kristietības vēsturē, ir skaidri redzams, ka Raksti tiek izmantoti ne tikai šim vienam mērķim. Kā norāda Edvards Jarnolds (*Edward Yarnold*):

Bībele var tikt izmantota dažādos veidos, lai stiprinātu garīgo dzīvi. Visformālākais konteksts ir Dieva Vārda lasīšana dievkalpojuma laikā, kad tas tiek skaidri pasludināts un skaidrots kopienas kontekstā. Bet pastāv arī sena tradīcija studēt Rakstus individuāli un lūdzoties: einuhs, kuru Filips kristīja (Apustuļu darbi 9), šādi lasīja Jesajas grāmatu. Viduslaiku mūki šo privāto, meditātīvo Bībeles lasīšanu aprakstīja kā lectio divina.⁹⁹

No praktizējosa mūsdienu draudzes locekļa viedokļa raugoties, individuāla Rakstu lasīšana un skaidrošana, pat ja tā nav “pareiza” un “laba” pēc Hauervasa kritērijiem, turpina būt noderīga ticības izaugsmei, kalpo kā apliecinājums ticības patiesumam, palīdz labāk saklausīt un saprast svētrunas un Rakstu lasījumus dievkalpojuma kontekstā, kā arī var veicināt indivīda aktīvāku formāciju draudzē.¹⁰⁰

Taču, kā pareizi norāda Nikolass Hilijs, šķiet, ka Hauervasu drīzāk satrauc Rakstu nepareiza, maldīga skaidrošana, ne tik daudz jautājums par to, vai skaidrošanu veic indivīds vai kopiena. Viņš norāda, ka Hauervasa noklusētais pamatpieņēmums ir, ka “mazāk ticams, ka draudze nepareizi skaidros Rakstus”. Taču maldīties var gan indivīds, gan

97 Nicholas M. Healy, op. cit., 59–60.

98 Nicholas M. Healy, op. cit., 60.

99 Edward Yarnold, “Media of Spirituality”, in *The Study of Spirituality*, eds. Cheslyn Jones, Geoffrey Wainwright, Edward Yarnold, S.J. (New York / Oxford: Oxford University Press, 1986), 42.

100 Nicholas M. Healy, op. cit., 61–62.

draudze. To apliecina piemēri no kristietības vēstures (Vācijas kristieši Hitlera režīma laikā, Romas katoļu baznīcas senāki pāvestu dokumenti), kas parāda, ka draudzes un to vadība reizēm ir pakļāvusi Rakstus, radot Rakstu interpretācijas, kas aizstāv viņu intereses, nevis pakļāvusies tiem un mācījusies no tiem.¹⁰¹

Hauervasa kā indivīda autoritāte. Kā parāda sprediķu piemēri Hauervasa grāmatā “Atbrīvojot Rakstus”, viņš skaidro Bībeles tekstus, turklāt bieži vien viņa interpretācijas atšķiras no tradicionāliem šo tekstu skaidrojumiem.¹⁰² Šāda Hauervasa rīcība neviļus liek domāt, ka viņš ir “pietiekami labi formēts”, lai viņam kā indivīdam draudzē būtu “tiesības” skaidrot Rakstus un publicēt savus sprediķus citu ticības stiprināšanai. Tomēr tā arī liek uzdot jautājumus: kāpēc viņš pieņem, ka viņam ir “tiesības” skaidrot Rakstus pēc sava prāta? Kas viņam dod šādas “tiesības”? Ar ko viņš atšķiras no citiem “parastiem” kristiešiem, kuri nedrīkst paši to darīt? Un kā Hauervass ir nonācis pie secinājuma, ka viņš ir “pietiekami labi formēts”?

Hīlijs, meklējot atbildes, salīdzina Hauervasa izpratni par autoritāti ar Frīdriha Šleiermahera (*Friedrich Schleiermacher*, 1768–1834) izpratni. Šleiermahers draudzē autoritāti piešķir tiem, kas saņēmuši atbilstošu akadēmisku apmācību un izcilu formāciju draudzē, iegūstot pieredzi un attīstot pastorālas un akadēmiskas prasmes.¹⁰³ Hauervass ir ieguvis akadēmisku izglītību (modernajā zinātniskajā pētniecībā, īpaši sociālās ētikas jomā, nevis Bībeles pētniecībā), un, viņaprāt, viņa autoritāte izriet no viņa akadēmiskās erudīcijas un tā, ka viņš ir “labi formēts” kristietis. Taču Šleiermaheram ir vēl viens autoritātes kritērijs – tā ir ordinācija, kuras Hauervasam nav. Hīlijs secina: “Bet bez draudzes dota mandāta viņa [Hauervasa] autoritāte, tieši sakot, šķiet... tikai indivīda gribas un visas tās amerikāņu liberālās politikas bagāžas aizstāvēšana... Viņa... prakse neiederas viņa eklesiocentriskajā argumentā.”¹⁰⁴

Stenlija Hauervasa teoloģijā patiešām satiekas neuzticēšanās indivīdam, draudzes kā kopienas centrālā nozīme un jautājums par kopienas un indivīda mijiedarbību. “Tiesības” interpretēt Svētos Rakstus Hauervass teorētiski piešķir draudzei, taču praktiski, kā liecina viņa paša prakse, galu galā neviens nevar indivīdam atņemt reformācijas dāvanu – “tiesības” uz Bībeles lasīšanu, uzklausišanu un skaidrošanu.

101 Nicholas M. Healy, op. cit., 61.

102 Sk. Stanley Hauerwas, *Unleashing the Scripture*, 47–148. Grāmatas 2. daļā atrodami 12 Hauervasa sprediķi, kas sludināti dažādos kontekstos un apstākļos. Grāmatā tie iekļauti kā “labākie piemēri”, kas parāda, kā Hauervass pats praktizē sludināšanu, par kuru māca (41).

103 Nicholas M. Healy, op. cit., 44–51.

104 Ibid., 67. Sk. arī 63–64.

SUMMARY

Church as the Interpretative Community of the Scripture in the Theology of Stanley Hauerwas

The themes of distrust towards an individual, the centrality of church as community, and the interactions between community and individual come together in the theology of Stanley Hauerwas, a contemporary American theologian. This paper focuses on a significant area where the interests of an individual and community meet (or collide) – the issue of who has the “right” to interpret the Christian Scripture. Hauerwas gives an unequivocal answer – it is a church.

To better understand the claim that church is the only interpreter and interpretative community of the Scripture, the article, first of all, considers two reasons provided by Hauerwas for taking the Bible out of the individual reader’s hands: insufficient formation of an individual in the contemporary church which is more controlled by liberal politics than the Bible politics; and the claim that the Scripture and church are inseparable. Secondly, church as the context for the interpretation of the Bible is described in terms of community and narrative, its goal and practices, virtues and discipleship. Finally, four reasons for Hauerwas’s claim that church as community is the only proper interpreter of the Scripture are discussed: 1) the Scripture is the narrative of church; 2) the primary function of the Bible is to maintain and form the church; 3) community gives the Scripture authority and meaning; 4) church is a community with the practices necessary for the proper interpretation of the Scripture.

In the end, critical remarks are made about Hauerwas’s understanding of church as the interpretative community of the Scripture. It is noted that his insufficient explication of the concept of individual limits the significance of and need for describing the individual participation in a church. The “vicious circle” of church and the Scripture and the insistence that text does not have any meaning robs the Scripture of its critical authority over against church. As the history of Christianity shows, the Scripture can be used for diverse purposes. Hauerwas’s practice of interpreting the Scripture contradicts his theological claims about church as its sole interpreter.